

Безумовна гостинність: коли Іншого не приймають

Джон КАПУТО
Сіракузький університет, Нью-Йорк, США

Поняття безумовної гостинності Жака Дерріда здається запрошенням до катастрофи. Він наче говорить, що ми повинні завжди і всюди приймати іншого у власній домівці і на своїй землі, “без умов”, без запитань, навіть, якщо інший хоче заподіяти нам шкоду. Але звичайно ми маємо право наполягати на тому, що прийняти іншого можна *лише за умов*, якщо інший не має злих намірів, якщо інший не шукає можливостей нашкодити нам, вести війну проти нас, принести смерть і руйнування на наші голови. Тому здається, всупереч Дерріда, що тільки умовна гостинність має сенс, тоді як безумовна гостинність лише закликає біду. Так само, подібна ідея Дерріда про безумовне прощення наче передбачає прощення кожного агресора без зайвих слів, хоч би яким жорстоким і згубним той не був, що теж видається нерозсудливим. Отже запитання до нас сьогодні: “Як вберегти поняття безумовної гостинності – або прощення – перед обличчям таких абсолютно очевидних заперечень?” Застереження: Дерріда розглядає питання гостинності очима біженця, переміщеної особи, вигнанця, іммігранта, коротко кажучи, тих, хто потребує нашої гостинності. Він не розглядав право на самозахист, коли інший нападає на нас, коли інший є явною і реальною загрозою. Отже, ми порушуємо це питання в іншому контексті і нам потрібно буде зробити висновки, з того, що він говорить, виходячи з наших цілей сьогодні.

Безумовне. Один із шляхів виходу з цієї дилеми – це сказати, що Дерріда аналізує лише чисте поняття гостинності і прощення, що є повністю нейтральним і ні до чого не закликає. Він не пропонує послідовність дій. Він просто хоче зробити поняття якомога зрозумілим, щоб ми не переплутали його з чимось іншим, як, наприклад, прощення з примиренням. І тут, його аналіз є, якщо говорити класичною мовою, дескриптивним, а не прескриптивним. Я вважаю, що це правда, але не зовсім; це напівправа, яка обирає легкий вихід і спрощує думку Дерріда. Я хочу показати, що коли він аналізує безумовну гостинність, він не просто аналізує нейтральну сутність чи канонізує незацікавлене визначення, чи взагалі

пропагує повну дурість – вважаючи, що суверенним державам не потрібне міграційне законодавство, що потрібно кожному надавати право на перетин кордону попри те, хто ця людина і які її наміри, чи заперечувати право на самозахист.

Такі поняття як гостинність чи прощення це не просто нейтральні поняття, бо, зрештою, в деконструкції вони не є поняттями, чи краще сказати, не *просто* поняттями, і причина цього знаходиться в категорії “безумовне”. Безумовне не означає “чисте” в кантіанському значенні, чисте від емпіричного контакту, чи Ідея в кантіанському значенні, ідеальне, що ми прагнемо зустріти, це також не означає позачасову сутність (*essence*) вільну від мінливості обставин. Деконструкція – це деконструкція поняття, будь-якого поняття, поняття в цілому, схоплення поняття (*Begriff*), самої концепції будь-якої концепції – і це є завдання “безумовного”. В деконструкції будь-яке поняття завжди буде конструкцією, тимчасовою і відносно стабільною одиницею значення, “слабким” ефектом гри слідів, який, якщо стане занадто сильним, зупинить гру. Називаючи ідею *безумовною* ми дестабілізуємо поняття і виявляємо можливість його деконструкції, його слабкість, відсутність непохитної сутності. Отже, якщо ми запитано, що таке безумовна гостинність – чи справедливість, дар, прощення – Дерріда відповів би, що безумовне не відповідає чи підкоряється формі “що-це-є”, *quid est*. Він не є Сократом чи оксфордським аналітиком, що шукає визначень. Дефініція, власне те, що відповідає на запитання “що-це-є”, завжди надає певну завершену форму, стійку форму присутності. Але безумовності не є, зрештою, суттями, сутностями, формами, ідеями, ідеалами чи стійкими поняттями, те чим вони є у філософській мові стандартних форм, в успадкованій традиції класичної метафізики. Вони не є чистими констативами або дескриптивними і вони не можуть бути прямо чи просто перетворені у прескриптиви чи нормативні універсалиї. Вони перевершують порядок, назвемо це першим порядком, де відбувається розрізнення між дескриптивним і прескриптивним.

Безумовне належить до іншого, другого порядку, який Дерріда називає “гіперболічним”, що є результатом праці “безумовного”. Для Дерріда, аналізувати поняття у його “безумовній чистоті” не означає надати йому дефініції, тобто позначити його кордони, але повністю навпаки: відкрити його *безкінечність*, не фактичну, але *неозначену* безкінечність (*infinitival infinity*). Безумовне розриває скінченність (обмеженість) дефініції через додавання коефіцієнту “що-приходить” (*à venir*); він дестабілізує поняття, відкриваючи його до непередбаченого прийдешнього (*l'avenir*), до приходу події (*événement*). Отже він говорить не про звичайну, стабільну, непорушну, абстрактну “демократію”, але про “демократію-що-приходить”, що є постійним відкритим процесом без фіксованого передбаченого завершення. Це не ідеальна сутність, асимптотично наближена в існуючих демократичних державах. У виразі “демократія, що-приходить”, він говорить, що “що-приходить” є більш важливим, ніж “демократія”.¹

¹ Jacques Derrida, *Negotiations: Interventions and Interviews: 1971-2001*, trans. Elizabeth Rottenberg (Stanford: Stanford University Press, 2002), 182.

Це тому, що, окрім будь-якого концептуального визначення, яке він не відкидає, “демократія” є не фіксованим поняттям, а *обіцянкою*, не суттю, а *наказом*, не ідеалом, а відкритим *закликом*, що відбувається в “*à venir*”, в настанні події. “Що-приходить”, – це подібне до того, що Августин називає нашим неспокійним серцем (*cor inquietum*), саме тому я вважаю, що деконструкція структурована як релігія (без релігії).

Безумовність вивільняє внутрішню неспокійність чи стурбованість, яка відбувається в понятті, її постійну авто-деконструйованість. Понад статичну концептуальну дескрипцію, яка наче “пауза” у відео стримінгу, і за межі будь-якої прескрипції, щоб ви не робили, щось кличе, щось чує поклик, щось закликають для чогось, когось викликають, згідно з множинною динамікою, описаною Гайдегерівським *Was heisst?* – хто кличе, для чого і кого кличе? Отже ми не повинні запитувати, що є безумовним даром чи гостинністю, але що *стається*, що обіцяно, що *відбувається* в цих іменах? Щось присягається, обіцяється, зобов’язується – і, я готовий посперечатися, що ми можемо навіть сказати, за щось моляться – у такому слові як “демократія”, і все це у зворотно-середньому стані. Немає агента дії, якого можна ідентифікувати, ні чогось, ні когось, хто б наполягав чи обіцяв. *Die Sprache spricht*, мова говорить, і *Sprache verspricht*, мова обіцяє.

Демократія-що-приходить не є “сутністю”, що вимагає “існування” в емпіричному світі реальних демократій. Те саме й щодо “дару”, “гостинності” і всіх безумовностей. Вони є “потребою”, навіть мрією, але не замріяністю чи сном, який зникає на світанку, коли прокидається мова, але прокиданням і мрійливістю² мови, мрією або обіцянкою, яку запустила сама мова, мрією, пробудженою у мові і мовою. Безумовності дають слово бажанню, що було викликане самою мовою, зобов’язанню, що кличе чи прохає нас вийти за межі нашого теперішнього, за межі можливого, так, що коли ми чуємо слово “гостинність” чи “демократія”, ми не інтуїтивно відчуваємо сутність (*Wesensanschauung*), але підпадаємо під вплив поклику чи прохання. Ми сподіваємося, зітхаємо, мріємо про X-що-приходить – царство, справедливість, витвір мистецтва. Що-приходить, безумовність – це неможливе (*the impossible*). Це не означає, що це термінологічна суперечність; це означає, що безумовне належить до іншого порядку, за горизонтом наших очікувань, над порядком передбачуваного майбутнього, який є порядком можливої сутності та фактичного існування. Безумовне не є сутністю. Воно не існує. Воно не існує, оскільки воно звільнене від умов існування. Це не означає, що йому *бракує* умов; але те, що воно було звільнене від них і тому воно не існує; безумовне *закликає до* існування. Звільнившись від умов існування, те що залишається не є абстрактністю, безжиттєвою сутністю, але чистим покликом того, що-приходить, *l’à venir*. Відповідно безумовна гостинність означає гостинність-що-приходить, квазі-поняття (чи квазі-трансцендетальне) поняття гостинності, “сама ідея” гостинності, будь-яких безумовностей, попри умови, в яких воно знаходиться. Майбутнє не є майбутнім-теперішнім (*le future*),

² Jacques Derrida, *Writing and Difference*, trans. Alan Bass (Chicago: University of Chicago Press, 1978), 151.

передбачуваним, навіть можливим майбутнім, але майбутнім, до якого покликані, майбутнім, про яке ми молимося і плачемо.

Підсумовуючи, безумовне стосується умовного не як сутність до існування, не як універсальне до конкретного, не як дескриптивне до прескриптивного, але як поклик до відповіді. Це означає, що “правда” безумовного міститься у відповіді, де саме ми є в акузативі, ми, хто маємо реалізувати правду, а не так, як Вальтер Бенямін каже, що *ми* є месіанським поколінням, ті, кого мертві чекали, щоб виправити несправедливість, яку вони зазнали, ми, ті які повинні заповнити те, чого не вистачає тілу безумовного. Безумовності є правдивими не завдяки репрезентативній істинності поняття чи пропозиції, але завдяки правді, яку любимо і бажаємо, правді, якою проголошується право на нас, правді, яку ми самостійно маємо актуалізувати, правді як *facere veritatem*, чомусь, що потрібно зробити. Правда безумовного ніколи не є байдужою; це правда, заради якої ми готові наражати себе на небезпеку. Правда безумовного ніколи не є нейтральною. Ми або любимо її, тому що вона підтримує нас у час потреби, або ненавидимо її, тому що вона присоромлює нас, виявляючи наші помилки та невдачі. Правда безумовного не є чисто логічною, але *алогічною*. Дерріда формулює це дещо мудрувато, коли говорить, що безумовність не належить до порядку онтології, але хонтології (привидології), де ми не так натхненні духом, але налякані привидами, оскільки обіцянка ніколи не вільна від загрози, яку “духовні” наставники визнають, попереджуючи: “обережніше з молитвами – вони можуть справдитися”.

Визначивши, що Дерріда має на увазі під безумовним, ми тепер можемо сформулювати три аксіоми цієї аксіології, що дозволить нам вирішити проблему приходу іншого, коли іншого не приймають. Під аксіомою я маю на увазі не принцип дедукції, а вираження того, що ми цінуємо з бажанням понад бажання.

Перша Аксіома: інший tout autre не є добрим як таким. У вирішенні цього складного питання дещо допомагає розуміння того, що, реагуючи на заклик, на практиці, в фактичному існуванні, ми не можемо бути впевнені, що *tout autre*, який несподівано стукає в мої двері, є “хорошим” чи “поганим”, сиротою в нужді чи вбивцею із сокирою. Це є структурно непередбачуваним і невизначеним. Бо інший може бути чи людиною з ворожими намірами, чи привітним гостем. Дерріда говорить, що гостинність (*hospitality*) є насправді гостинністю (*hosti-pitality*), словом, що залежить від багатозначності латинського *hostis* (господар, ворог, гість). Тому ми не маємо плутати іншого *tout autre* з “добрим” як таким. Але тоді від нас вимагають встановити критерії, конкретні умови, за яких я погоджуся відповісти на стук у мої двері?³ Таку пропозицію я відкидаю. Я стверджую, що ми не можемо підійти до цього узагальнено, оскільки інший не є частиною універсального чи існуючим, що відповідає сутності, але сингулярністю, “тим самим одиничним”, як сказав К’еркегор. Саме тому Дерріда говорить, що дистанція між

³ Дивіться діалог між Річардом Керні та мною у книзі “Бог, дар і постмодернізм” (*God, the Gift and Post-modernism*, eds. John D. Caputo and Michael J. Scanlon (Bloomington: Indiana University Press, 1999), 131.

безумовною і умовною гостинністю – це простір не *підпорядкування*, але “жахливого випробування”, де щодо гостинності вимагаються конкретні рішення і гостинність практикується. Принцип безумовної гостинності “постановляє, навіть робить це бажаним, прийняття без привілеїв і розрахунків, необмежений прояв гостинності до новоприбульця (нового приходу)”.⁴ Але, попри це, “не можна наказувати комусь *не* “захищати “домівку”, ймовірно гарантуючи безпеку своєї власності і “своїх близьких”, від безперешкодного приходу іншого”. Ці “умови” мають місце не лише тому, що ми повинні захищати себе від небезпеки, але й тому що “мають... реалізувати на практиці” і актуалізувати наше “бажання” до безумовної гостинності і робити це “в ім’я безумовного”.

Два значення гостинності [умовне та безумовне] залишаються нередукованими один до одного, але це чиста та гіперболічна гостинність, в ім’я якої ми завжди повинні винаходити найкращі диспозиції, найменш погані умови, найсправедливіше законодавство, щоб зробити його максимально ефективним. Це необхідно, щоб уникнути згубних наслідків необмеженої гостинності, ризики якої я намагався визначити. Зважте ризики, так, але не зачиняйте двері на те, що неможливо розрахувати, тобто майбутнє і чужинця – це подвійний закон гостинності... Ми часто забуваємо, що саме *в ім’я* безумовної гостинності, того, що робить змістовним будь-яке прийняття чужинців, ми повинні намагатися визначити *найкращі* умови, а саме конкретні правові межі.

Отже реальна практика безумовного вимагає прийняття конкретного рішення в окремій сукупності умов, і, можливо, найбільше, що ми можемо зробити, це прийняти “найменш погане” рішення, щоб уникнути “збочених наслідків” прийняття того, хто має намір нашкодити нам. Але що б ми не робили, нас просять визначити умови гостинності *в ім’я* безумовної гостинності, яку ми любимо і бажаємо. Нас зобов’язали (“обрали”) і ми “бажаємо” безумовної гостинності, але ми усвідомлюємо, що іноді, за певних обставин, ми повинні “призупинити, якщо не зрадити” це бажання.

Таким чином, взаємозв’язок між умовною і безумовною гостинністю – це взаємозв’язок між фактичною світською соціальною, юридичною, етичною або політичною практикою і тим, в ім’я чого ми беремося за цю практику, ім’я, яке ми намагаємося зробити реальним, шанувати “найкращим” способом, “зраджувати” найменш поганим способом. Так, наприклад, деконструкція “закону” стає можливою завдяки недеконструйованості “справедливості”, в ім’я якої закон конструюється і відповідно провокує свою деконструкцію. Безумовна гостинність належить не до “етичного”, “політичного” або “юридичного” порядку, який ми називаємо першим порядком,⁵ а до другого, гіперболічного ультра-етичного порядку, як бажання понад бажання, в ім’я якого ми діємо, чий вплив або сила

⁴ Усі цитати цього в цьому абзаці з книги Жака Дерріда, *Paper Machine*, пер. Rachel Bowlby (Stanford: Stanford University Press, 2005), 66–67.

⁵ Jacques Derrida, *Rogues: Two Essays on Reason*, пер. Pascale-Anne Brault and Michael Naas (Stanford: Stanford University Press, 2005), 172-73n12.

повинні проявлятися в нашій фактичній (першому порядку) практиці. Ці два порядки нередуковані один до одного, але порядок умов повинен бути організований в ім'я безумовного. Безумовна гостинність – це “гіперболічне” повеління “в ім'я” якого ми “завжди повинні” вести етичну та політичну практику. Ставлення Дерріда до гостинності, як і його ставлення до майбутнього в цілому, сповнене надії і прийняття, але не наївності. Майбутнє – це ризикована справа, але, як каже Левінас, це прекрасний ризик (*beau risque*).

Прощення. Безумовна гостинність близька і структурно подібна до безумовного прощення. Прощення як таке, *s'il y en a*, як гостинність, справедливість і дар, не належить до “економіки”, не є розрахунком, інвестицією, що сподівається на повернення з прибутком. Прощення дається безумовно, саме тому його не потрібно плутати з “примиренням”. Прощення є “без чому”, але примирення – це “економічний” рух, в якому прощення пропонується телеологічно, з метою встановлення миру. В політиці це називається простягнути руку дружби, затискаючи носа іншою рукою. Чисте прощення пропонується безумовно, попри наслідки, які воно може нести за собою: чи війну чи мир.

Так само як Дерріда не виступає проти самозахисту, він і не проти примирення. Однак Дерріда не хоче, щоб примирення плутали з “чистим” прощенням, що має бути дано, щоб бути вірним своїй “концепції”, без очікування повернення, без заробляння доброї волі та без звичних умов, накладених традиційною філософією та теологією прощення. Якщо винуватець висловлює жаль, загладжує провину, обіцяє більше не ображати, то ми справді *зобов'язані* пробачити винуватця, і було б несправедливо позбавити його прощення. Він заслужив його, має на це право, і це справедливий обмін, який, звичайно, означає, що в такому прощенні мало або немає дару. Чим більш розумним, чим більш можливим є прощення, тим більше воно скочується в економіку і тим більше прощення анулюється. Чим воно неможливіше, чим менший сенс воно має відповідно до традиційних правил прощення, тим більш божевільний його момент, тим більше воно і вірне собі. Прощення – це прощення беззастережно, тобто тільки тоді, коли воно наштовхується на прощення чогось, що неможливо простити.⁶

...є в прощенні, в самому значенні прощення, сила, бажання, поштовх, рух, заклик (називайте як хочете), що вимагає дарування прощення, якщо це можливо, навіть тому, хто не просить його, хто не визнає своєї провини, не сповідується, не вдосконалює себе чи спокутує провину, і, отже, надане за межами цілої ідентифікаційної, духовної чи то піднесеної, чи не піднесеної, економіки, і навіть за межами спокутування провини.

Ця сила, бажання, поштовх, рух, звернення, як би ми це не називали, є слабкою силою безумовного, що закликає нас – не маючи армії, щоб змусити нас – виконувати свою волю. Ми аналізуємо це поняття не для того, щоб ізолювати

⁶ Jacques Derrida, “To Forgive,” in *Questioning God*, eds. John D. Caputo, Mark Dooley, and Michael J. Scanlon (Bloomington: Indiana University Press, 2001), 28.

його сутність, але щоб почути його голос, його чистий поклик. Ми піддаємося його нескінченності, чистій невизначеності безкінечності прийдешнього, окремо від конкретних скінченних відповідей, які ми даємо йому, скінченних умов, за яких воно існує. Саме в ім'я і під силою цього заклику прийдешнього прощення ми втілюємо його в життя, виконуємо, переносимо у світ і в буденні умови світу, які є умовами його існування.

Друга аксіома: безумовне не є правилом. В деконструкції не існує імперативу, що ми мусимо завжди і всюди прощати чи приймати іншого незважаючи ні на що. Чистий голос поклику – “прийняття”, “дарування”, “прощення” – не є і не перетворюється в *правило*. Деконструкція не є і не видає нове правило, інший нормативний універсал. Це було б іронічно, оскільки деконструкція є деконструкцією правила. Натомість, Дерріда мислить в термінах *сингулярності відповідальності*, як відповідати на те, що унікально вимагається від нас в окремій ситуації, “до чого закликає” воно, а це завжди більш-менш безпрецедентно, і він це називає “переговорами” ідіосинкратичних обставин. “Що я намагаюся зробити тут” – він говорить, – це описати (другий порядок) “гіперболічну етику”, чи етику за межами етики”,⁷ щоб не створювати (перший порядок) набір етичних правил чи приписів. Без прощення ми закриваємо майбутнє і замикаємо себе у колі розплат, але інколи, у *сингулярності ситуацій, найбільшою відповідальністю є утримання від прощення*. У будь-якій даній ситуації, кривдник прямує до власної деструкції, закриваючи власне майбутнє, і майбутнє тих, хто довкола нього, і в цій конкретній ситуації найкращий шлях для кривдника – взяти на себе відповідальність за своє життя, а для нас – *утриматися від прощення*. У прощенні, що приходить, те що-приходить є більш важливим, ніж прощення. Бо зрештою, тобто в гіперболічній етиці, важливе значення має не прощення чи утримання прощення, а майбутнє, збереження майбутнього відкритим. “Прощення”, “дар”, “гостинність”, “справедливість” – і всі інші “безумовності” – це фігури, якими майбутнє закликає до нас, через які воно приходить до нас. Ці слова, що передалися нам різними історичними традиціями, є визначеними історичними формами, в яких сила, бажання, поштовх, рух, заклик (називайте як забажаєте) того, що приходить стається відчутним. Гостинність, *s'il y en a*, означає гостинність, що прийде, *à venir*, з усією (слабкою) силою звернення *à venir*, що викликає нас, що кличе до нас, що закликає нас згадати померлих, зберегти майбутнє відкритим.⁸ *À venir* – це не просто непередбачуваний час майбутнього в поганій нескінченності, але настирливе прохання, заклик, непримусовий наказ.

Завжди буде структурний розрив між наказом, який виходить безумовним або беззастережним твердженням – “приїжджайте”, “вітайте”, “йдіть”, “дайте”, “пробачте”, “обіцяйте” – і нашою відповіддю. Цей розрив – не безодня смутку лаканіанської нестачі, а радісний спосіб зберегти майбутнє відкритим. Розкодувати

⁷ Derrida, “To Forgive,” 29.

⁸ Derrida, “To Forgive,” 36.

цей поклик означає закрити майбутнє – тою мірою, якою це можливо, бо ніщо не може остаточно закрити його. Що ми можемо закрити, то це нашу відповідальність перед майбутнім, навіть коли вже зрозуміло, що жодна відповідь не зможе осягнути неосяжний заклик дарування.⁹ Відтак “дар”, “гостинність” чи “прощення” більшою чи меншою мірою є умовно-усталеними одиницями значення в декількох природних мовах, ефектами гри слідів, що певно піддається концептуальному і етимологічному аналізу, але не вичерпується ним, виходять за межі їхньої концептуальної форми, зрештою не є поняттями, які можна викликати на допит. Вони не відповідають на запитання “що-є”, оскільки те що відбувається в іменах і під ними є обіцянкою події. Поняття гостинності, демократії, справедливості, дарування і прощення містять те, що вони не можуть вмістити (що-приходить), як *khora akhoraton*. Деконструкція є досвідом неможливого, тобто приходу події, що означає щось відбувається в цих іменах, щось обіцяє відбутися. Але ця обіцянка завжди не є цілком виповнена, як Месія, який ніколи не з’являється, що означає, що це структурна месіанська відкритість. Події не є екземплярами або інстанціями понять. Події – це мить або момент, коли стається неможливе, тобто коли розривається горизонт очікування, встановлений поняттям.

Попри нашу структурну сліпоту перед непередбачуваним майбутнім, ми навпомацки шукаємо майбутнє, що кличе до нас в темряві. Коли мовиться про відповідальність, Дерріда наказує нам “йти туди, куди ти не можеш йти”, або давати (*donne*), або долучатися (*engagement-toi*).¹⁰ Для Дерріда деконструкція – і цього разу ми використовуємо к’еркегорівський вислів – це діло любові, адже, як він каже, деконструкція – це і є любов чи прощення, чи гостинність.¹¹ Бо щоразу як його просять описати деконструкцію в двох словах, Дерріда придумує палкі гасла: деконструкція – це любов, деконструкція – це ствердження, деконструкція – це досвід можливості неможливого тощо. Тут все перетворюється на відповідь і відповідальність, пристрасть існування і залучення, безумство моменту прийняття рішення, порука віри, яка стається в зарядженому просторі обіцянки, заклику, вимагання майбутнього. Таке ствердження – це аксіоматика та аксіологія, та гіперболіка, вся суть деконструкції, її наконечник стилуса, те, що вона любить та бажає з “бажанням за межами бажання”.¹² “Бо, зрештою, де деконструкція знайде свою силу, свій рух або свою мотивацію, якщо не в цьому завжди незадоволеному заклику, (...) справедливості, можливості справедливості.”¹³ Це є етичне та релігійне середовище деконструкції. Але воно не просто етичне і релігійне. Не менш важливо, що воно є – раз ми вже вживаємо к’еркегорівську тріаду – естетичною. Це пов’язано з міцною поліморфною поетикою, розпо-

⁹ Jacques Derrida, *Given Time, I: Counterfeit Money*, trans. Peggy Kamuf (Chicago: University of Chicago Press, 1991), 29–31.

¹⁰ Derrida, *Given Time*, 30.

¹¹ Derrida, *Paper Machine*, 81.

¹² Derrida, *Given Time*, 30.

¹³ Jacques Derrida, “The Force of Law: ‘The Mystical Foundation of Authority,’” trans. Mary Quantaincé, in *Acts of Religion*, ed. Gil Anidjar (New York and London: Routledge, 2002), 249; see also page 244.

віддю про традиції, інституції, науку, право, гуманітарні науки, живопис, архітектуру, з чим завгодно, вздовж і впоперек “досвіду”, у всій його багатоманітності. Деконструкція – це безлічі.

Третя аксіома: Відкритість майбутнього має більшу цінність. Тепер розглянемо конкретний момент, про який йдеться: прихід іншого, коли інший не приймається, а є загрозою, що задумує принести смерть і руйнування. *Tout autre* не є “хорошим” як таким (перша аксіома). Деконструкція – це не теорія “добра”, а теорія події; вона не звітується про добро, а про майбутнє і про нашу “відповідальність”¹⁴ перед майбутнім. *Tout autre* – це не *добро* як таке, а *подія* як така, нагода обіцянки/загрози, *beau risque*. Хороший чи поганий – це категорії етики першого порядку, а не “гіпер-етики” відповідальності, гіперболічної або ультра-етики “за межами” трансцендентальної (етики), яка “проходить” через трансцендентальне.¹⁵ Якби інші були хорошими як такі, все було б запрограмовано, і ми мали б правило, за яким треба жити (друга аксіома). Майбутнє було б добрим, але закритим, а отже “поганим”. Але це не означає, що *tout autre* є чимось *нейтральним* (тобто, “несягаючим до” етичного), а радше, як подія як така, *tout autre* є можливістю підвищеної відповідальності, “зростанням відповідальності”¹⁶, що є етикою поза обов’язком. Без *tout autre* “етика дримає” у “догматичному сні”.¹⁷

Це підводить нас до третьої і найвищої аксіоми, яка у певному сенсі є однією і єдиною аксіомою, аксіомою (*the axiom*) деконструкції. Через той факт, що майбутнє може нести катастрофу, не потрібно робити висновки, що ми повинні закрити себе перед майбутнім. Бо, як говорить Дерріда, навіть блокуючи щось, ми залишаємо майбутнє відкритим.

Відкритість майбутнього має більшу цінність [курсив додано]; це і є *аксіома* [курсив додано] деконструкції, на підставі якої вона завжди починає свій рух і яка пов’язує її, як і з самим майбутнім, з інакшістю, з *безцінною гідністю інакшості* [курсив додано], тобто із справедливістю... Хтось може заперечити. Хтось міг би сказати: “Іноді краще, щоб те чи інше не прийшло. Справедливість вимагає, щоб хтось перешкоджав приходу певних подій (певних “*приходьків*”). Подія як така не є доброю, і майбутнє не є безумовно пріоритетним”. Звичайно, але завжди можна показати, що те, чому чиниться опір (коли хтось умовно обирає зупинити те чи інше), сприймається, правильно чи не правильно, як блокування горизонту чи просто формування горизонту (слово, що означає *обмеження*) для абсолютного приходу цілком іншого, для майбутнього.

¹⁴ See John D. Caputo, “Too Good to be True,” *More Radical Hermeneutics* (Bloomington, IN: Indiana University Press, 2000), 133–39.

¹⁵ Jacques Derrida, *Of Grammatology*, corrected edition, trans. Gayatri Spivak (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1997), 61–62.

¹⁶ Jacques Derrida, *The Gift of Death*, trans. David Wills (Chicago: University of Chicago Press, 1995), 71; “Force of Law,” 248.

¹⁷ Jacques Derrida, *The Beast and the Sovereign*, Seminars, Volume 1, trans. Geoffrey Bennington (Chicago: University of Chicago Press, 2019), 108.

Прихід події – це те, чому не можна і не слід запобігати (що не можна і не слід відвертати); це інша назва для власне майбутнього. Це не означає, що потрібно відмовитися від спроб запобігти здійсненню чогось (без цього не було б ні рішення, ні відповідальності, ні етики, ні політики). Але лише тоді потрібно протистояти подіям, коли хтось вважає, що вони блокують майбутнє або несуть із собою смерть; подіям, які поклали б край можливості події, ствердній відкритості до приходу іншого.

Тому іноді найкращий спосіб зберегти майбутнє відкритим – заблокувати прихід іншого, бо інший несе смерть і руйнування, які закривають майбутнє. У гостинності-що-приходить, що-приходить є важливішим за гостинність. Для Дерріда *майбутнє завжди має більшу цінність*, не тому що воно є більшим як *дескриптивне* питання, звичайно, але тому, що воно має більшу цінність як “аксіоматичне” або аксіологічне, вокальне або спектральне питання, як питання “молитов і сліз”, як питання самої ідеї *à venir*. Потрібна розсудливість, судження про те, чи є прихід іншого за тієї чи іншої обставини приходом смерті або життя, блокуванням майбутнього або його відкриттям. Іноді ми повинні закрити прихід іншого, щоб зберегти майбутнє відкритим. Але перше, останнє і незмінне в деконструкції – це аксіома, аксіоматика і аксіологія деконструкції, що полягає в *збереженні майбутнього відкритим завжди і всюди*. Це приводить речі в рух, але це не є визначальним правилом. Це мрія, ствердження майбутнього, життя, щось, над чим ми молимося і плачемо, – і надія.

Надіятися без надії. Аксіологія безумовного, того що-приходить, прихід події, явно є аксіологією надії. Те, що майбутнє завжди має більшу цінність – це аксіома надії. Майбутнє має більшу цінність не тому, що воно є, а тому, що на нього ми сподіваємося. Надія – це не майбутнє теперішнє, відносно передбачуване фактичне майбутнє, а майбутнє, про яке ми молимося, майбутнє обітниці. Цей голос безумовного викликання і закликання, що звучить у кличному просторі, в якому відбувається деконструкція, також є точкою, в якій деконструкція структурована як релігія. Наприклад, історична декларація про те, що “всі люди створені рівними” – це вислів, який порушений внутрішнім надлишком, позначений рисою, яка виходить за межі будь-якого історичного політичного віровчення (*croyance*), і натхненний більш глибокою вірою (*foi*) і надією в майбутнє. Якщо розуміти радикально, він сформульований в граматиці надії і відбувається на гіперболічному рівні, у просторі надлишку, *über, hyper, au-delà*, за межами політичного порядку. Як суто фактичне питання, це твердження є як неповним, залишивши поза увагою половину людського роду, так і емпірично хибним, враховуючи зростаючу нерівність у світі сьогодні. Але важливо в цьому твердженні те, що воно містить обіцянку, надію на свободу, справедливість і рівність, які попереду, як приманка, як Бог попереду, що спонукає нас рухатися далі; воно дивує прихованим закликком *до* і закликком з майбутнього, що завжди має більшу цінність. Всі наші плани та проекти, що б не було конструйовано в ім'я цієї обіцянки, можуть бути декон-

струйовані, але сама обіцянка, *s'il y en a*, не підлягає деконструкції. Обіцянка не обмежується рамками історичних слів, таких як "чоловік", "створений", "рівний" або навіть "демократія". Це обіцянка, яка заповнила серце преподобного Мартіна Лютера Кінга-молодшого, коли він сказав у промові, що у нього є мрія. Ця промова була написана в граматиці надії і витала високо над емпіричним простором і часом Меморіалу Лінкольна в 1963 році.

Безумовним є те, що звільнилося від конкретних умов існування для того, щоб звільнити місце для надії, дати нам простір мріяти про щось прийдешнє, щось, чого не існує. Безумовне тремтить під аксіологічними вітрами майбутнього, де майбутнє завжди варте більше. Надія насправді не є надією, коли майбутнє забезпечене і передбачуване; тоді це лише розумне очікування. Надія – це надія, чиста і безумовна надія, коли надія здається неможливою, коли ми відчуваємо себе безнадійними, коли світ унеможливорює надію. Надія вмикає аксіоматику неможливого. Безумовна надія – це надія, коли реальні умови здаються безнадійними, коли все що нам залишається – це чіплятися за молитву. Тоді єдина надія, надія, що підтримує, – це надія без надії. Це надія, яка повною мірою виявлена усьому світові через непереможний дух українського народу сьогодні, який бореться проти загрози смерті та знищення, що нависла над ним силами темряви, князівствами та владами цього світу. Перед обличчям такого зла, люди доброї волі кличуть "прийди" "viens, oui, oui" до прийдешнього правління Бога, тобто події, яка таїться в імені Бога, з яким все можливо, навіть неможливе.

Список літератури

- Derrida, Jacques. *Negotiations: Interventions and Interviews: 1971-2001*. Trans. Elizabeth Rottenberg. Stanford: Stanford University Press, 2002.
- Derrida, Jacques. *Writing and Difference*, trans. Alan Bass. Chicago: University of Chicago Press, 1978.
- Kearney, Richard and John Caputo. *God, the Gift and Postmodernism*. Eds. John D. Caputo and Michael J. Scanlon. Bloomington: Indiana University Press, 1999.
- Derrida, Jacques. *Paper Machine*. Trans. Rachel Bowlby. Stanford: Stanford University Press, 2005.
- Derrida, Jacques. *Rogues: Two Essays on Reason*. Trans. Pascale-Anne Brault and Michael Naas. Stanford: Stanford University Press, 2005.
- Derrida, Jacques. "To Forgive," in *Questioning God*, eds. John D. Caputo, Mark Dooley, and Michael J. Scanlon. Bloomington: Indiana University Press, 2001.
- Derrida, Jacques. *Given Time, I: Counterfeit Money*. Trans. Peggy Kamuf. Chicago: University of Chicago Press, 1991.
- Derrida, Jacques. "The Force of Law: 'The Mystical Foundation of Authority.'" Trans. Mary Quantaince, in *Acts of Religion*, ed. Gil Anidjar. New York and London: Routledge, 2002.

- Caputo, John D. "Too Good to be True," *More Radical Hermeneutics*. Bloomington, IN: Indiana University Press, 2000.
- Derrida, Jacques. *Of Grammatology*. Corrected edition, trans. Gayatri Spivak Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1997.
- Derrida, Jacques. *The Gift of Death*. Trans. David Wills. Chicago: University of Chicago Press, 1995.
- Derrida, Jacques. *The Beast and the Sovereign*. Seminars, Volume 1. Trans. Geoffrey Bennington. Chicago: University of Chicago Press, 2019.

Unconditional Hospitality – When the Other is not Welcome

John D. Caputo
Syracuse University, New York, USA

Переклад Ксенії Трофимчук / Translated by Kseniia Trofymchuk

Надійшла до редакції / Received 22.06.2022

Прийнята до публікації / Accepted 09.08.2022